

ОПТИМІЗАЦІЯ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ФОПІВ: ШЛЯХИ ТА РІШЕННЯ

***ШТЕФАН Віталій, здобувач вищої освіти,
ЛИМАР Анастасія, здобувачка вищої освіти,
Спеціальність 071 Облік і оподаткування
Полтавський державний аграрний університет***

Анотація: Визначено роль фізичних осіб-підприємців для вітчизняного бізнесу, систематизовано переваги та недоліки, узагальнено шляхи покращення бізнес-середовища.

Ключові слова: бізнес-середовище, фізичні особи-підприємці, малий бізнес, спрощена система оподаткування.

Фізична особа-підприємець (ФОП) в Україні відіграє важливу роль у бізнес-середовищі країни. Це пояснюється:

- *гнучкістю і простотою:* ФОП є однією з найзручніших форм ведення бізнесу в Україні завдяки простоті реєстрації і адміністрування. Це дозволяє малим і середнім підприємцям швидко почати свою діяльність з мінімальними витратами;

- *податковими перевагами:* для ФОП передбачено спрощену систему оподаткування, що може включати єдиний податок. Це знижує податкове навантаження на підприємців і спрощує ведення бухгалтерії;

- *можливістю масштабування:* хоча ФОП більше підходить для малого бізнесу, він також може бути важливим етапом для тих, хто планує розширюватися. Відкриття ФОП дозволяє протестувати ідеї, а з часом перейти на інші форми організації бізнесу, такі як ТОВ (товариство з обмеженою відповідальністю).

- *підтримкою локального бізнесу:* ФОП часто займаються локальною торгівлею або надають послуги, що сприяє розвитку локальної економіки і створенню робочих місць;

- *легкістю в управлінні:* управління ФОП менш складне порівняно з юридичними особами. Власник є одночасно і керівником, і підзвітним особою, що дозволяє швидше приймати рішення і адаптуватися до змін в ринковому середовищі;

- *проблемами і викликами:* попри численні переваги, ФОП може

зіштовхуватися з певними проблемами, такими як нестабільність податкового законодавства, високий рівень податкових перевірок або обмеження в доступі до фінансування;

Таким чином, ФОП є ключовим елементом для розвитку бізнесу в Україні, особливо в контексті малого та середнього підприємництва, та допомагає підтримувати економічну активність на локальному рівні.

Діяльність фізичної особи-підприємця (ФОП) має чимало як переваг, що робить цей статус популярним, так і недоліків, які можуть вплинути на ефективність бізнесу – табл. 1.

Переваги роблять ФОП привабливим вибором для тих, хто хоче розпочати бізнес з мінімальними витратами та адміністративними зобов'язаннями. Недоліки ж можуть вплинути на ефективність і розвиток бізнесу ФОП, тому важливо ретельно оцінити всі аспекти перед прийняттям рішення про вибір форми організації підприємства.

Таблиця 1 Переваги та недоліки діяльності фізичних осіб-підприємців (ФОП)

Переваги	Недоліки
1. <i>Простота реєстрації та адміністрування:</i> реєстрація ФОП є швидкою та відносно легкою процедурою, що дозволяє швидко почати бізнес; адміністративні вимоги та звітність для ФОП менші порівняно з іншими формами бізнесу.	1. <i>Обмежена відповідальність:</i> ФОП несе особисту відповідальність за борги і зобов'язання бізнесу. Це означає, що у разі фінансових труднощів або судових позовів його особисте майно може бути задіяне для погашення боргів.
2. <i>Спрощена система оподаткування:</i> ФОП має можливість використовувати спрощену систему оподаткування (єдиний податок), що зменшує податкове навантаження; залежно від обраної групи платника єдиного податку, ФОП може сплачувати податки за спрощеними ставками і без додаткових зобов'язань щодо ведення складної бухгалтерії.	2. <i>Обмежені можливості для залучення інвесторів:</i> ФОП не може випускати акції або залучати інвестиції так, як юридичні особи. Це може обмежити можливості для масштабування бізнесу і залучення капіталу.
3. <i>Гнучкість у веденні бізнесу:</i> ФОП може оперативно адаптуватися до змін у бізнес-середовищі завдяки відсутності складної корпоративної структури; власник має повний контроль над бізнесом і може швидко приймати рішення без необхідності погоджувати їх з іншими партнерами чи акціонерами.	3. <i>Обмеження на кількість працівників:</i> хоча законодавство не встановлює жорстких обмежень на кількість працівників для ФОП, великі компанії або ті, що мають значні обсяги діяльності, зазвичай обирають інші форми бізнесу, такі як ТОВ, для полегшення управлінських процесів.

Переваги	Недоліки
4. <i>Низькі витрати на ведення бізнесу:</i> витрати на ведення бухгалтерії і юридичні послуги для ФОП зазвичай менші, ніж для юридичних осіб, таких як ТОВ; витрати на адміністративні послуги також зменшені завдяки спрощеній формі бізнесу.	4. <i>Обмеження на види діяльності:</i> деякі види діяльності можуть бути заборонені або обмежені для ФОП через законодавчі або регуляторні вимоги. Це може включати ліцензовані види діяльності, для яких потрібні спеціальні дозволи або сертифікати.
5. <i>Можливість легального ведення бізнесу:</i> ФОП легально може здійснювати комерційну діяльність, отримувати доходи і сплачувати податки, що дозволяє уникнути проблем із законом і можливих штрафів.	5. <i>Складнощі з податковою звітністю:</i> незважаючи на спрощену систему оподаткування, ФОП може зіштовхуватися з труднощами у правильному веденні звітності та адмініструванні податків, особливо при зміні податкового законодавства.
6. <i>Можливість отримання кредитів та державних дотацій:</i> ФОП може отримувати кредити від банків і фінансових установ, хоча й умови можуть бути менш вигідними, ніж для більших підприємств; можливість участі у державних програмах підтримки малого бізнесу, таких як дотації або гранти.	6. <i>Відсутність пільг та соціальних гарантій:</i> ФОП не завжди має доступ до соціальних пільг, таких як лікарняні або пенсійні накопичення, що є стандартними для найманих працівників.
7. <i>Мінімальні вимоги до бухгалтерії:</i> ФОП може використовувати спрощену бухгалтерію, що полегшує ведення фінансових звітів і звітності.	7. <i>Вразливість до змін у законодавстві:</i> часті зміни в податковому та іншому законодавстві можуть створювати непередбачуваність для ФОП і вимагати постійного моніторингу і адаптації до нових умов.
8. <i>Гнучкість у виборі діяльності:</i> ФОП може займатися різними видами діяльності без обмежень, якщо це не суперечить законодавству.	8. <i>Обмеження в міжнародній діяльності:</i> ФОП може зіткнутися з обмеженнями при веденні міжнародної діяльності, такими як складнощі з укладанням контрактів з іноземними партнерами або питаннями валютного регулювання.
	9. <i>Низький рівень довіри:</i> у деяких випадках клієнти або партнери можуть ставитися менш серйозно до ФОП у порівнянні з юридичними особами, що може вплинути на репутацію бізнесу та можливості для укладання великих угод.

Джерело: узагальнено авторами на підставі [1-5]

Покращення бізнес-середовища для фізичних осіб-підприємців (ФОПів) може включати різноманітні заходи, спрямовані на зменшення адміністративних бар'єрів, підвищення прозорості та забезпечення кращих умов для ведення бізнесу. Зокрема:

- спрощення адміністративних процедур через розвиток електронних сервісів для реєстрації бізнесу, подання звітності та сплати податків. Це

зменшить бюрократію та скоротить час на виконання адміністративних процедур;

- зменшення кількості документів і запитів через спрощення вимог до подання документів і звітів, зменшення їх кількості і уникнення дублювання інформації;

- впровадження стабільних та прозорих податкових ставок, спрощення обліку і звітності, можливість введення більш гнучких податкових ставок або спеціальних пільг для малих бізнесів;

- зменшення податкового навантаження через зменшення єдиного податку для ФОПів або надання податкових канікул на початкових етапах бізнесу;

- забезпечення простіших умов для отримання кредитів і дотацій для ФОПів, включаючи підтримку з боку держави або фінансових установ;

- сприяння залученню інвестицій у малі та середні підприємства через програми інвестування та пільгові умови для стартапів;

- надання безкоштовних або доступних юридичних консультацій для ФОПів з питань бізнес-діяльності, укладання контрактів та захисту прав;

- забезпечення ефективного захисту прав ФОПів, спрощення процедур вирішення бізнес-спорів і зменшення корупційних ризиків;

- організація програм навчання для підприємців з питань управління бізнесом, фінансового планування та маркетингу;

- надання консультаційних послуг з розвитку бізнесу, зокрема щодо виходу на нові ринки, впровадження інновацій та ефективного управління;

- створення та підтримання бізнес-інкубаторів, коворкінгових просторів і підприємницьких хабів для забезпечення ФОПів необхідними ресурсами та умовами для роботи;

- підтримка розвитку логістичної та торгової інфраструктури для полегшення доступу до ринків і зменшення витрат на транспортування;

- впровадження ефективних механізмів боротьби з корупцією та забезпечення прозорості у взаєминах між бізнесом і державними органами;

- запровадження систем моніторингу і контролю за виконанням законодавства та дотриманням норм у бізнес-середовищі;

- підвищення обізнаності ФОПів про їхні права та обов'язки, доступні ресурси та можливості через інформаційні кампанії, вебінари та консультації;

Впровадження цих заходів може суттєво покращити бізнес-середовище для ФОПів в Україні, сприяти зростанню малого і середнього бізнесу та загальному економічному розвитку країни.

Література:

1. Коцупатрий М.М., Ковач С.І., Безверхий К.В. Системи оподаткування діяльності фізичних осіб-підприємців в Україні. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. №10(136). С. 183 – 194.

2. ФОП або ТОВ. Що вибрати? URL: <https://gc.ua/uk/fop-abo-tov-shho-vibrati/>

3. Реєстрація ФОП. Переваги ФОП та основні недоліки. URL: <https://prikhodko.com.ua/my-i-zmi/my-i-zmi/stattya/reestraciya-fop-perevagi-fop-ta-osnovni-nedoliki/>

4. Пономарьова В. О. Яку форму ведення бізнесу обрати: ФОП ЧИ ТОВ? URL:

<http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/3088/1/Пономарьова%20В.О.%20Яку%20форму%20ведення%20бізнесу%20обрати%20ФОП%20чи%20ТОВ.pdf>

5. Лега О.В., Панченко І.Г. Переваги та недоліки спрощеної системи оподаткування малих підприємств. Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституціональних змін: Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю). Полтава, 2020. С. 322-326. URL: <http://dspace.ksau.kherson.ua/bitstream/handle/123456789/5373>

Abstract: *The article defines the role of individual entrepreneurs for domestic business, systematizes the advantages and disadvantages, and summarizes the ways to improve the business environment.*

Keywords: *business environment, individual entrepreneurs, small business, simplified taxation system.*

***Науковий керівник –ЛЕГА Ольга,
к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування
Полтавський державний аграрний університет,
м.Полтава***